

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
22 Maiu st. v.
3 Iunie st. n.

Ese in fie-care duminica.
Redacțiunea in
Közép-utca nr. 395.

Nr. 21.

ANUL XIX.
1883.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

Regina florilor.

„Intr'o dulce, caldă seră, cum sânt serile de vără,
Me plimbam printr'o grădină pe-o cărare solitară,
Ce l'a stelelor lumină
(Ca un șerpe misterios)
Se perdea prin érba plină
De flori pline de miros.

Florile-adormise tóte și visau in nemișcare,
Num' o rosă sta deșteptă, versând lacrimi de 'nristare.
O priviam cum, veșteđită,
In jos fruntea-și inclină
Și cu inimă cernită
Tainic astfel suspină:

„Eu, ce-am fost între flori cândva o regină adorată,
Cu coróna fără sémén a frumuseții coronată,
Unde-i ađi coróna-mi óre,
Unde-i frumuseța mea?
Unde-i rumena colóre
Ce pe față-mi strălucia?

Unde este de pe buze-mi acea magică zimbire,
Ce făcea odinórá lumea 'ntrégă sè m'admire?
Unde-i ađi parfumul óre
Ce nutriam in sinul meu,
Farmecând și mândrul sóre
Și pe ênsuși Dumneđu?

Unde-s Dómne, acele ąile de amor, de fericire,
Când credeam in tinerețe ca 'ntr'un dar fără sfêrșire?
Când gândiam că sóre, lume,
Pentru mine s'au creat,
Și-al meu farmec fără nume
Va fi vecnic admirat?

Când de-albine și de fluturi cete mândre, sburătóre,
M'adorau cu blânde șópte, ca pe-o ąină 'ncântátóre;
Și copile grațioșe
Me căutau arđénd de dor,
Spre-a le face mai frumoșe,
Impodobind fruntea lor?

Au trecut acele ąile! Tinerețe-amor, plăcere,
S'au sfêrșit de-odată tóte, ca un vis, ca o părere...

Din a vieții fericire
Ce 'mbêtase al meu sin,
Ce am ađi?... O suvenire,
Și in suflet — un suspin.

Ah! de ce mi-ai dat, o! Dómne, ąile, farmec, zimbet mie,
Decă m'ai lipsit de dorul de-a le păstrá in vecie'
Decă am ca nor de cétă —
Sè me sting acuși in vânt,
Făr' a lăsá după viétă
Nici o urmă pe pământ?''

Astfel rosa, versând lacrimi. Ér o stea suriđétóre
I șoptesce din nălțime: „Indeșert, plângi, tristá flóre!
Ađi plăceri, mâni jale, chin,
(Cer noros după senin)
Ađi viétă, mâne mórte:
Asta-i legea crudei sórte.

„Fericit cine-și redică, inainte de-a apune,
Monument etern sub sóre prin a sale fapte bune!
Cine póte vesel ąice,
Bénd al morții trist páhar:
Cât am stat in lume-aice,
N'am viețuit insèdar!''

P. Dulfu.

Amintiri din vremuri.

(Pagine din viéta lui Depărățeanu.)
(Urmare.)

Acésta amară ironie, din partea unui om despre care credea ea că putea, mai bine de cât ori-cine, s'ó înțelégă, căđu ca o picátură de apă rece pe inima ei aprinsă. Se sculá iute și voi sè plece, insè o pornire stranie dela inimă i stringea tótá ființa ca intr'un cerc de fier, și o podidiră de-odată lacrimile intr'un plâns adânc. Astfel, remase in loc, cu capul in mâni, suspinând.

La vederea lacrărilor, sufletul bun și iubitor al poetului, birui hotărîrea sa de a chinui acésta curată ființă, care nu căută de cât o creatură care s'ó înțelégă și căreia sè-și destăinuiescă tóte visurile inimei sale. Se sculá de jos și se duse la dênsa, trecéndu-și un braț după talie, ér cu mâna ceealaltă apucând'o de mână.

— Mario, — i ąise incet, sânt un egoist, un ne-bun, értă-me. Cređi tu că nu te-am înțeles, séu că nu

am simțit aceea ce ai simțit și tu, séu că tu-mi ești străină? Nu ai priceput, că nu te-am putut vedé insoțită de un om necunoscut, fără ca șarpele părerei de réu sé nu me mușce de inimă? Nu ai înțeles, că ești pentru mine visul intrupat al tinereții mele, speranța mea, bucuria mea?... Spune-mi Mario, nu ai înțeles?

Ea tăcea. O dulce tremurare i cuprinsese tótă ființa și simția, că la focul vorbelor lui, tot trecutul și tot viitorul se amestecau într'o nópte intunecósă; că totul se pierdea și din tóte nu rămânea de cât el, un singur om, Depărățean. Atunci își întinse brațele și-l cuprinse de gât, stringéndu-l la pieptul ei și șoptindu-i vorbe fără șir:

— Alecsandre... iubitul meu, tu me iubesci, me iubesci, nu-i așa? Spune-mi, poete, cântă-mi musica acestui cuvânt... Ah! cât e de dulce a iubi. O... dómne, a iubi așa de mult și a muri, așa de curénd.

Și astfel se rezemă pe umărul lui, netedindu-i bucele pe frunte și sărutând-o într'o nesfêrșită îmbrățisare.

— Mario, draga mea, in fața acestor copaci cari ne ved și ne umbresc, îți jur că te iubesc cât póte inima mea să iubescă. In viața mea tótă me voiu inchina numelui teu ca numelui feciórei. După aceea rostii ca o sentință aceste cuvinte: Acuma pot muri, căci am iubit in adevăr.

— Décă vei muri tu, eu me voiu omori.

— Nu, draga mea. Eu voiu trăi și tu nu te vei omori. Vei vedé că viața noastră e plină de fel de fel de miserii. Vei întâlni fel de fel de figuri. Vei avé copii. Vei mai iubi și póte... vei mai fi iubită. Vei îmbétrani. Dar sé scii că nimeni nu te va adorá cu o mai órbă credință; in inima nimérui chipul teu nu se va săpá mai adânc, mai viu, mai neșters, de cât in inima mea. Melancolia m'a luat de tinér in brațele ei și m'a crescut trist. De și me veđi adesea omorindu-mi dílele in orgii și aruncându-mi viața tuturor ghimpiilor, sé nu me judeci réu, căci acesta o fac ca sé îmbétranesc mai curénd, ca sé me sting mai lesne. Pare că e scris ceva in destinata mea, care me pórtă de mână pe la porțile tuturor suferitorilor, pe la ușile tuturor ființelor triste. Adesea simt o vie trebuință de a fi atins de ceva dureros, de a avé ceva pentru care sé sufer. Cređi óre că me pot înțelege eu énsu-mi? Vei sci insé, că nici odată senzațiune mai dulce, durere mai plăcută de cât a iubirii tale nu mi-a atins sufletul. Spune-mi Mario că nu me vei uitá...

Și prin umbra désă a pădurii se furișau raze de sóre tomnatic, incununând dragostea acestor doué suflete tinere, menite, prin aspirațiuni, prin creșcere, prin spirit, a trăi vecinic unite, vecinic nedespărțite. La rari și rari intervale, cădeau veșteđite foi de stejar, cu o musică tremurătoare, spunéndu-le de sfirșitul unei vieți ephemere, care din aerul liber cădea pe umedul pământ sé móră. Vietă și iubire este pentru frunđe ca și pentru alții. Vântul trecea pe sus, pe creșcetul plopilor, ducénd in sborul lui plângerea ramurilor desfrunđite séu țipétul prigorilor.

— Alecsandre, — i díse ea, — nu uitá că ne-am iubit tómnă. Ai vedút, tu, cum in cele din urmă díle ale vieții sale, firea intrégă strălucese cu o lumină mai aprinsă; viața sa se grămădesce tótă către inimă, către păduri, și acolo agonía e lungă, e sfășietóre. Cele din urmă díle de tómnă sânt pentru natură ca cele din urmă minute pentru un phisic. După aceea adaugă incet, ca vorbindu-și șie-și: A aceluia natura inținerese éráși și veselía revine, dar la anul, óre iubirea noastră mai revine, tinerețea noastră se mai întórece?...

— De ce cugeți astfel, — i díse el incet.

— Eram áncă fórté tinéră când imi aduc aminte sé te fi vedút la Dresda, pe malul Elbei. Veniai dela castelul Pilnitz, și am cređut ántáiu că ești Român, după un óre-care aer de mándrie și de noblețá, dar ađindu-te vorbind atât de curat o limba străină, te-am luat drept Francez, și cu părere de réu, a trebuit sé uit aceea videnie a copiláriei mele. Intorcéndu-me mai pe urmă in țerá, mi s'a vorbit de tine, și in portretul pe care mi l'a făcut mumá-mea, te-am recunoscut. Póte vei zimbí, dar de atunci te-am visat, te-am așteptat... O, Alecsandre, te iubesc ca pe sufletul meu.

Și acésta musică de vorbe dulci continuá până către séră. Pe cărările pădurei umblará ei prinși braț de braț, spunéndu-și poema nesfêrșită a iubirii, poemă eternă. In mijlocul codrului erá un stejar bétrán, care-și întindea ramurile in aerul liber ca un semn de binecuvéntare pentru cei ce veniau sé se adăpostescá la umbra lui. In cógea acestui stejar săpá Depărățean un A și un M, peste cari vremea a aședat alte straturi de cóge, dar cari márturisirá timp indelungat de iubirea lor.

La coliba pădurarului se despărțirá fără nici o vorbă, de frică sé nu-i innece plânsul. El díse incet:

— Mâne.

Ea repetà și mai incet:

— Mâne.

V.

Câte de aceste „mâne“ nu au trecut in viața fie-cáruia dintre noi, și câte díle și câte seri nu am așteptat fie-care sperând și numai sperând. Cartea necunoscutului, séu mai bine necunoscutul in cartea destinelor, este, pentru sêrmána fire omenescă, cea mai bună introducție, pe care autorul putea s'o deé operii sale. Décă ne-am cunósce viitorul; decă am sci, ce ne aduce díua de mâne, plăcerea și fericirea énsă-și nu ne-ar mai atinge de cât fórté puțin, și am trăi privind propria noastră viétă ca o haină atérnată de umerii altuia.

Un mâne de tómnă, cu raze reci, cu brumă, cu îngálbenire de foi, veni, și după el venirá altele, fără ca Depărățean sé o mai vedá. La 9 novembre ea se mărítă și plecá in Bucuresci. El căutá sé se incredințeze pe sine énsuși că ceea ce a fost a ținut de o poveste; că el n'a simțit nimic; că chiar decă a simțit, astáđi a uitat tot, și că are alt scop vieța omenescă de cât de a iubi.

Starea miserabilă in care se găsiá țéranul clăcaș il atinse cu deosebire, și, fiind că se hotárise sé lucreze ceva pe lume, cerú sé i se dea o sub-prefectură și i se dete ceea ce cerea.

Nu mult insé după ce-și incepú slujba, vedénd ómenii de care erá ajutat in lucrările sale, vedénd starea inapoiată de invěțătură in care tráia țéranul, vedénd gusturile de ráșuire ale mai marilor sei, își dete dimisia și plecá intr'o lungă călétorie prin lume. Mai mult insé de cât tóte cuvintele pe cari și le da el, erá nevoia sufletescă ce o simțea de a fugi de locurile unde in atât de scurt timp fusese atât de mult fericit și de a-și ocupá cugetul cu alte idei, de a da sufletului seu arđétor altă ocupație. Plecá din țerá pentru doi ani și umblá tot Occidentul, oprindu-se prin orașele mari, contemplând locurile frumoșe, admirând bogăția și arta pinacotecelor, splendórea grădinelor, luesul palatelor, numai și numai spre a-și isgoni uritul, care il insoția ca o caraulă netrebnică ori pe unde mergea. La Dresda se opri mai mult. Pe marginea podului întârđia adesea cugetător, inchipuindu-și ca Musset cum in césul calmului universal, in récórea și umbra nopți-

lor ori-ce femei doarece să fie iubită. Atunci ar fi voit să pôtă întorče timpul cu câți-va ani inapoi, ca să o vädă pe dënşa stând visătoare în locul lui și privindu-l cum trecea pe lângă ea cu totă vioiciunea celor 20 de ani ce-i avea. În München, în Colonia, în Francfort se opri peste tot, observând ici Rubensurile celebre, colo catedrala cu turnurile gotice, dincolo canalul. La Francfort voi să vädă locul unde marele Goethe înșelase pe fêta preotului din Sesenheim, pe frumôsa și dulcea Frederica sêu Margareta sêu Gretchen, cum o numesce el în al doilea și al treilea manuscris a lui Faust.

Peste tot cãutã un mijloc de a se legã de ceva, cu sufletul sêu cu inima, spre a nu se mai gândi la trecutul și la țera lui. La Paris îl vädurã bãieții, în tòmna anului al doilea, cãutând locurile cele mai retrase, bibliotecile, museele, Luxemburgul, sêu de-odatã aruncându-se în vêtejul vieții destrãbãlate, ori urmãrind cu furie desbaterile parlamentului francez, nelãsând sê-i scape nici o ședință. Diminêța se ducea la Versailles, spre a se întorče sêra cu cohorta deputaților și a senatorilor, cari discutau, se agitau, gesticulau în tren spre marea lui părere de bine, căci în tôte aceste gãsiã liniscea sufletului, uitarea trecutului. Numai câte odatã, când privia distrat pe ferêsta vagonului, chipul Mãriei i se înfãșisã cu totã grația și curãțenia care-l deosebiã, par cã ar fi voit sê-l judece de ceea ce face și sê-l întrebe unde merge; ér lui i trecea prin sânge un curent cald, electric, care îl făcea sê tremure. Deodatã dispãrũ și din Paris. Îl întâlnirã unii prin sudul Franciei, întârziând pe cheirile Marsiliei, sêu rêtãcind pe vãile Rhônului, prin Savoya, pe la Nizza, pe tot litoralul Mediteranei, ca un om care nu are alt scop pe lume de cât de a se uitã într'o panoramã vie, al cãrei șurup cu tablouri este propria sa viețã. Adesea se hotãrã sê remãie pe câte o stâncã sêlbaticã și sê trãiescã o viețã de poveste, ca Monte-Christo, sêu sê se invoiescã pe vr'o corabie care sê nu-l apropie de uscat luni întregi. Érna anului al doilea o petrecũ, cea mai mare parte, la Milano și la Roma. În sudul estrem al Italiei aușise de tâlharii cei vestiți, și se cobori într'adins, din poște în poște, prin Calabria pãnã în Neapole. Pe atunci banditul Roco dell Pisa își avea ancã tovarășii imprãsciați prin tôte cotiturile țerii și el sperã cã pôte va da piept cu vre-unul din acești șoimi de munte, pe cari inchipuirea sa de poet i zugrãvia ca pe niște Hernani isgoniți din drepturile și palaturile lor, și siliți a trãi ca vulturii din pradã. Nu întâlni însê nici picior de bandit, și, dupã câtã-va vreme de ședere în caldã țerã a Lazaronilor, gustul seu fantastic îl imbarcã pe un mic vapor nemțesc, cu care plecã prin Archipelag și urcã baia Triesului, pãnã la portul cu același nume. Acum însê începea osteneța acestei vieți fãrã odihnã, și cu dënşa veniã și dorul de țerã. Pe unde se mai opriã acum, stã mai mult, cãutând a-și odihni spirit de atâtea impresiuni, de atâtea sbuciumãri, cari tôte, reduse la starea de suvenir, se grãmãdiau în mintea lui, ca apele unui pãriu la cascãdã. Cu cât trecea mai mult timp, cu atât iubirea i remãnea mai curatã și mai poeticã, asemãnându-se în viețã lui cu un nou raș singuratic pe sticla cerului senin. Incetul cu incetul pasiunea sa se prefãcũ într'un sentiment dulce. Flôrea se veșteji și nu rêmase de cât un parfum delicios, martor al vieții sale trecute.

Cãtrã primã-vêrã se întorče în țerã, mai bêtrãn cu doi ani de cât întârziase prin cãlătorii. Tatãl seu, a cãru singurã bucurie erã primul seu copil, îl primi cu brațele deschise, mãrturisindu-i cã decã va mai plecã odatã, la întorcere nu va mai gãsi acele brațe pãrintesci cari sê-l primescã.

Pe atunci Vodã-Cuza, cel din urmã dintre Voe-

vođi, acel Cuza cãruia datorim tôte libertãțile și tôte institutiile nôtstre, își începuse reformele sale și avea nevoie de ômeni supuși, pasivi, cum erã fostul prefect Tache Horea, ajuns director în ministerul trebilor din afarã, sêu de bãieți tineri, cu idei liberale, cu inime mari, cu capacitãți deosebite, cum erã Depãrãțean.

Peste câtã-va vreme poetul fu ales deputat, spre marea bucurie a tatãlui seu. El însê, de și tinêr și entusiast, avea ôre-care remușcare pentru graba cu care primise acêsta mare sarcinã, acêsta innaltã incredere, pe care Domnul și alegãtorii sei i-o dedese cu atãta bunã-voință. Esperiența anilor din urmã îl invêțase multe lucruri; între altele a nu se mai increde cu ușurință în fãgãdueli strãine, și în propria sa pornire, de cât cu fôrte multã rezervã.

În sfêrșit plecã la Bucuresci.

VI.

Erã prin luna lui decembre. Bucurescii inotau într'o mare de noroiu amestecat cu zãpadã, care făcea mersul trãsurilor aprôpe primejdios. Vedeai pe podul Mogoșoiei lungi șiruri de cupele pãntecôse, trecând în procesiune, cu arcurile lor ruginite în formã de S, sêu trãsuri lungãrețe cu capra în slava cerului și la spate cu douë curele încruciașate, cari le dau aerul unor diplomați legați la gât. Tôte aceste trãsuri mergeau, stropind pe trecători, la teatrul Bossel, unde o trupã italianã adunã de patru ori pe sêptemãnã, totã lumea elegantã a capitalei nôtstre. La lumina felinarelor și a lampelor dela ferestre se vedeau coborindu-se femei în podôbele cele mai alese, cu câte patru rënduri de mãrgeanuri pe cap, cu bucelele încrêțite și ridicate d'asupra urechilor, ca niște mari paravane amenințătoare, cu rochiile umflate și bãțose de stau în picioare singure, cu pieptul deschis sêu închis pãnã sus într'un ciupag — cum se dicea atunci — à la Cathérine de Medicis, lung și colțurat, de sub care scãpã, în adevêrate valori, mêtasea foilor. Aceste dame, la brațul unor cavaleri cu pantaloni cadrilați și strinși de glezne, urcau scãrile teatrului vorbind o idiomã curiosã, o amestecãturã de grecism și franțuzism și latinism, care se chemã *limbã Romãnescã*. Erã demn de vädut cuprinsul sãlii în parter: o ondulație de capete și mai mari și mai mici, pleșuve, stufoșe, umflate; unele cu cãrarea la drêpta, altele la stãnga, cu acroșchiuri, cu zulufi; unii purtând barba pe sub fãlci și în fațã rași, alții numai barbișône, alții un fel de pișcoturi pe lângã urechi, și alții impachetați în haine nemțesci, cari nu le lãsã mișcarea destul de liberã.

Se vedea pe ici pe colo câte un privilegiat, îmbrãbat dupã gustul francez, sêu câte o femeie făcând luminã printre aceste intunecôse și ridicole pãpuși. Când ele apãreau, toți ochelarii și ochii liberi se îndreptau spre dênsele cu mirare, și adesea cu ôre-care scandal, pentru introducerea vre-unei rochii mai strimte sêu mai decoltate.

În sêra aceea se jucã Crispino e La Comare. Depãrãțean erã în salã. Pe la mijlocul actului antãiu se ivirã într'o avanscenã doi bărbați și o damã. Unul bêtrãn, în fermenea de mêtase, cu șapcã și cu tacit; celalalt mai tinêr, cu haine evropenesci, ér femeia, de cea mai desêvêrșitã elegantã, într'o rochie de faille albastrã. Ea veni pãnã în marginea lojii, făcũ câteva ușore mulțumiri din cap celor ce o salutau, și se aședã cam în umbrã, punându-se sê privescã și sê asculte cu tot dinadinsul bucata care se cântã. Acêsta femeie erã dna Maria Horea.

Dupã ce trecũ actul, ea se puse sê privescã din nou prin parter și sê esamineze cu luare aminte tôte locurile. Când ochii ei cãdurã pe Depãrãțean, tresãri, dar nu pãrũ surprinsã de loc. Ea, de sigur, s'ãșteptã

să-l vedă. El se uită gânditor la zugrăvela după cortină, și rare ori se înlocuiește să privească lojile. Odată, voind să eșă, zări o umbră elegantă într-o avenscenă care-i făcea un semn prietenesc din mână, părând că-l cheamă la dânsa. O recunoscu. Inimă i se levă cu atâta putere în piept, în cât fu silit să se rezeme de un colț de bancă și re a nu cădă. Ea! O... câte nu-i reamintea acea figură pe care cugetarea își întipărise poezia sa!

Se duse în loja ei. Fu primit cu totă bunătatea și grația Marii. Il întrebară de călătoriile sale, de părinții sei, de impresii, de poezii, de hotărârea ce o luase de a rămâne în București, și el la toate nu răspundea de cât prin monosilabe, ne putând face altfel, din pricina impresiunii pe care o simțea alături de dânsa. Maria el observă cu un zimbet care se descria pe întreaga sa figură. Cu instinctul său de femeie, ghicise că era iubită și iubită cu tot focul inimei lui Depărățean. Această i incunună frumusețea cu o aureolă de raze dumnezeiești, pe cari soroarele speranții le redesteptă în sufletul ei. Acuma ea nu mai semănă cu Maria din pădurea Depărăților; nu mai era cea ființă harnică și neclătinată după vânat; accl copil cu ochii mari și fața rotundă, care se entusiasmă pentru fie-ce lucru. Acum era o femeie tăcută, părând în vârstă, cu figura ostentivă, cu privirea întârziată, cu fruntea netedă. Numai ochii mai erau aceiași. O sfârșenie de nedescris stă întipărită pe fața ei, ca și cum ar fi avut o durere a sufletului, fără leac, care s'o facă vecinic bolnavă. Vocea i era tremurătoare și când vorbea, glasul său o deșteptă ca dintr'un vis. Fruntea era albă, înaltă și netedă. Pe dânsa buclele negre se profilau ca pe o hârtie curată, părând că vor să apere de privirile profane acea pagină, pe care cugetarea se întipăria ca o poemă. Tristețea acestei figuri se imprășcia ca prin farmec, când razele unui suris, amic al lumii întregi, venia să incununeze cea mai frumoasă gură de femeie.

După ce stete puțin în loje, Depărățean plecă făgăduindu-le să mergă a doua zi să-i vedă. El băgă de seamă lumina care se zugrăvi pe figura Mariei când îl vedu, dar graba cu care-l chemă în loje și invitațiunea pentru a doua zi, nu și-o esplică de cât ca venia dintr'o indiferență sau dintr'o prietenie, care era departe de a mai fi ceea ce fusese odată. Cu atât mai bine, își dișe el gândind. Cu toate acestea inima i se umplu de o amărăciune neînvinșă, amărăciune pe care o simțim totdeauna, din pricina egoismului nostru, când nu mai sântem iubiți, chiar de femeia pe care o urim.

A doua zi se duse la dânsa. Era pe la 5 césuri sêra. Erna, la ora acesta, intunericul începe a-și întinde zăbranicul său de doliu peste lume. Maria ședea la o ferestă cu o broderie în mână și părea foarte confundată în lucru. Era singură. Depărățean fu introdus cu multă ceremonie de un fecior în livrea, care dela ușe se retrase. Ea nu-și ridică privirea asupra lui de cât când era aproape de dânsa.

— A... dl Depărățean...

— Da dâmnă. Am voit să ve ved și am profitat de invitațiunea dvăstră făcută cu atâta bunăvoință. Nu v'am vedut de mult. Sânteti bine?

— Ve mulțumesc, sânt destul de bine ca să-mi pot duce grigile vieții. Doctorii spun că sânt anemică. E adevărat că me simt mai slabă de cât altădată, dar... timpul îndreptăză toate.

— Și șterge multe... Ea se uită la dânsul.

— Sânteti de mult în București, domnne Alecsandru?

— De o săptămână dâmnă.

— Am audit că țera ve trimite în Cameră. E o frumoasă misiune pentru un om tinăr și inteligent. Aveam de îmbunătățit o mulțime de lucruri. Și se puse a in-

șiră îndreptările ce erau de făcut, cu vervă și o pasiune de om politic. Veți avé să lucrați în cea mai mare parte pentru îmbunătățirea stării țeranului, pentru facerea de școli publice, pentru îndreptarea finanțelor, pentru incurajarea literilor și a poeziei... Apropo! Ce-ai mai lucrat nou? N'am mai vedut nimic. Apoi drumurile și agricultura care e singurul nostru isvor de bogăție. Să dați avânt industriei și școlilor noastre de meserii. A!... în Germania! ce regulă și ce dezvoltare în arte și meșteșuguri. Nu me indoiesc că și în Franța e tot astfel.

(Va urmă.)

Duiliu Zamfirescu.

Vanitatea femeieșcă.

— După dr. P. Șikor. —

Cred că fiesce-care cetitor va fi curios să știe mai precis ce-i aceea, ce bărbații impută femeilor sub nume de *vanitate*, confundându-o în cele mai multe cazuri cu o altă însușire nu pră frumoasă a sufletului femeiesc, cu cochetăria, cu toate că între acestea două linia distinctivă — după cum se exprimă un mare apărător al seculului frumos — e un zid mai mare decât cel din China, și ambele stau de parte una de alta, întocmai ca omul cel drept și diligent de cel înșelător, cari ambii au acelaș scop: câștigul, dar mijlocele de cari se folosesc se deosebesc cu totul, ale unuia sânt frumoșe, oneste și nobile, era ale celuilalt urite și dejositoare.

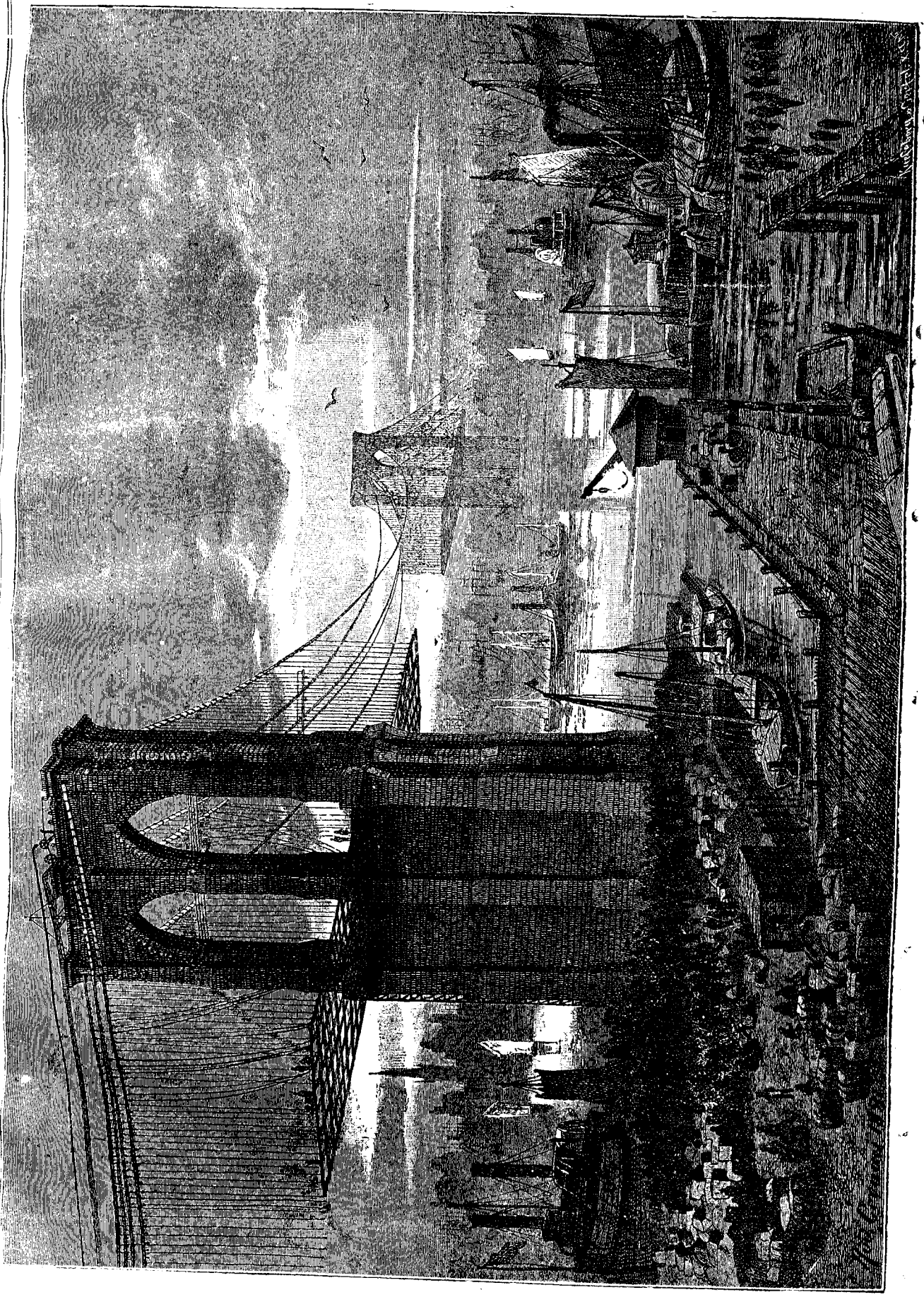
Vanitatea nu e altă ce, decât nisuița continuă a femeii de a fi plăcută tuturor. Rousseau dișe că: destinațiunea — eschisivă după cum o numește el — a femeii e ca să placă bărbatului. A plăcē dorește femeia din copilăria-i cea mai inocentă, până la bătrânețele-i cele mai adânci. Ea dorește a plăcē cunoscuților, amicilor și neamicilor și bărbaților ca și femeilor într'o formă, ba decumva nimenea nu o vede, atunci dorește de a fi plăcută ei însă-și și se mulțamește cu critica favorabilă a oglinzii.

Voința de a plăcē nu pôte fi decât o nisuiță bună er nu rea, fierescă decât acesta se face între marginile permise de moralitate și buna-cuviință (bon-ton). Decă am condamnă în femeie nisuița acesta, atunci în prima linie am condamnă pe însuș creatorul, care a dat femeii forma și colorea cea atât de plăcută și atrăgătoare, precum și celelalte frumșeți. Femeia prin nisuița-i de a plăcē nu face altă ce, decât nisuieste a cultivă și din ce în ce mai tare a mări „frumosul” ce-l poșede, er acesta nu e altă ce, decât rezultatul unei patime așa de nevinovate, o nisuiță așa de frumoșă, care i se șede foarte bine, ba face onore femeii blânde și nobile.

Nu e permis nimenui a numi erore și slăbiciune vanitatea în femeii până atunci, până când scopul ei e numai dorința ascunsă în instinctul natural al omului de a se prezentă și a apăre înaintea tuturor curat, frumos și după gust, și de a mări ori a perfecționă figurile frumoșe donate de natură. Sânt, ce e drept, unii la cari aplecarea acesta atât de inocentă degenerază, cari la prima vedere ne înfășoșază golătatea minții și a inimei, cari cu chitela (infrumșetarea) esternă voiesc numai a-ș ascunde disordinea și necurățenia internă, și cari se mulțamește, că în privința esternă sânt asemenea omienilor; pe acestia încă sântem necesități ai unui — în lipsa altor cuvinte și expresiuni mai acomodate — vani, dar nu în înțelesul acel nobil al cuvântului, cu care numim pe cei dintâi.

Sânt er alții, pentru cari frumso

ra-

Puntea suspendată de lângă Brooklyn.

ciile tinereții și înălțarea măiestrită a acelor, sînt numai o marfă de vîndare, un obiect de comerț; cari nu intru atîta cu esteriorul, ci mai mult cu larva inimii pîrtă comerțul dejositor al vanității, pe acestia i putem numi cocheti. E păcat mare a confundă conceptele aceste și a le cuprinde sub numirea generală de „cochetărie“.

Un stimul mare al vanității e moda. Acēsta e o ființă capricioasă, care se ivesce ca din poveste pretotindena în societate, care apare în formă din ce în ce mai nouă, totdeauna tineră și veselă, pururea plină de capriții, și care domnesce cu o aroganță cu totul desprețuitoare de mințea sănătoasă. Trage în vîrtegiul seu pe cel sêrac ca și pe cel avut și pîrtă lumea în tot timpul domnirii sale după cum i place, adecă (după cum e proverbul) „șuia cu lumina“. Êr după ce și-a jocat rolul dispăre fără de a se mai reintôrce, și locul ei îl ocupă o altă formă și mai nouă, dar tocmai așă de nerațională și asemenea de puternică, ca cea de mai nainte. Ea dictēză legi noue, desprețuiesce datinile antecesorei sale, și ceea ce predică acēsta ca frumos, ea-l crede desprețuitor. Nu e lege, nici naturală, nici pozitivă divină, nici umană, a cărei putere sê pretindă o obligațiune așă de strictă, ca legea modei. Cel ce greșesce în contra acestei legi, contrage asupra sa pedēpsa cea mai mare și mai înfiorătoare, căci există ôre pedēpsă mai mare decăt starea, cînd sîntem espuși risului și batjocurei publicului?

Supunerea acēsta așă de ôrbă demonului modei, cu atîta e mai mare, cu cātu-s mai liberi ômenii în privința vieții sociali, și ce e mai de admirat, de domina-i despotică nu ne putem eliberă nici chiar prin cultura-ne spirituală. Inșe și supunerea acēsta e un lucru de trei ori mai greu omului înțelept, din cauză că el cu rațiunea-i sănătoasă prevede, că amicia cea adăncă între modă și între vanitatea femeiească nu e adevărată, nu, căci cu ce resplătesce moda fidelitatea cea sinceră a vanității cu care o urmēză pretotindena? singur cu aceea, că pe biēta femeie, care pînă acuma eră frumoasă, plăcută și atrăgătoare, o face urită, neplăcută și respingătoare; corpul ei cel frumos, talia ei cea răpitoare o schimbă în un corp urit și bolnav, cu un cuvânt tot ce are frumos, îl răpesce dela dēnsa, dāndu-i în loc de talia naturală, talie măiestrită, în loc de armonie între membrele corpului — disarmonie, în loc de frumșeță — uriciune etc.

Decă femeile intru adevêr s'ar îmbracă după gustul bărbaților, atunci toaletta lor s'ar deosebi cu totul de cea din presinte, de ôrece gustul bărbătesc — vorbind în genere — află condamnabile, urite și contranaturale tôte reformele ceste noue ale modei; cari nu țintesc decăt numai spre schimosirea naturei frumoșe a femeii. Dar tocmai pentru aceea, că moda nu se unesce cu gustul bărbaților, ma une ori nici chiar cu al femeilor, putem afirmă cu tōtă siguranțea (fără de a fi judecați), că femeile nôstre stau așă dicēnd sub potestatea inevitabilă a unei fărmeccături, căreia nici nu putem a ne opune, și acēsta e moda.

Nici nu ne luptăm în contra ei, nu aflăm consult a ni prădă puterea în o astfel de luptă sterilă, — nu putem inșe remănē indiferenți față de îndērēncia, ce se petrece pretotindena sub numele de „asta-i moda“ în detrimentul sănătății, bunul cel mai mare și mai scump al vieții. Astfel sînt la femei: pêrul fals, corsetul (Mieder) și șlepul.

Astădi mai tôte femeile (vorbim de inteligență) pîrtă pēr fals, încă și acelea pe cari natura le-a înzestrat cu destul pēr natural, căci așă-i moda, așă le place ca pe capul lor sê fie cel puțin de trei ori atîta pēr, cāt le-au împărțit natura fiesce-căreia cu mânia cea mai liberală. De aici provin apoi, în urmă infer-

bințeli continue și în urmă evaporări impedeate de pêrul fals, durerile cele multe și mari ale capului. De aici căderea pêrului, de ôrece așă numitele insecte chig-none sê află cu mile âmblând pe capul femeii continuu și stricāndu-i pêrul cel frumos natural.

Corsetul, cu deosebire cel strins tare, bolnăvesce, ma une ori chiar strică cu totul organele mistuirii prin apēsarea ori clătirea lor din loc, așă, cāt în cele mai multe casuri singur de aici putem esplică nenumeratele bôle ale secului tinêr; singur de aici putem conchide, că la cele mai multe dame, după o etate de aur de trei patru ani, decomun urmēză môrtea repentină. Natura a designat strict fiesce-cărui organ al omului locul ce are de a-l ocupa și ține ca membru corpului, decă inșe acest loc i se denēgă, atunci piere organul și cu el de împreună piere și corpul, adecă persôna respectivă.

Șlepurile sînt nesce invențiuni bizare și neraționale ale femeilor avute. Cu acēsta ele nu au putut sê ne arete altă ce, decăt că pe lângă îmbrăcarea și împodobirea corpului sînt în stare de a mătură și calea după dēnșele, făcēnd un prav așă de mare, în care mai sê innēcă atāt ele, cāt și cei ce le urmēză. Moda acēsta (șlepul) e inimicul cel mai mare al iubirii de curățenie al secului frumos, căci decă privim femeia după o preāmlare cāt de puțină, ne cuprinde un disgust, o grētă de a o mai vedē și numai cu frică ne apropiām de dēnsa, vēdēnd cum tôte gunôiele de pe stradă le-a adunat la sine.

Un alt apendice tare stricăcios al modei e lucsul, care de un timp în cōce incepe a avē și la noi din ce în ce adepți mai mulți, mai ales în secul femeiesc. Femeile nôstre pînă acuma sê mulțāmiau cu vestiminte făcute de mîna lor proprie, cari le stă lôrte bine, astădi inșe, fiind amăgite și ele de spiritul numit „modern“ cumpēră pe întrecute la joljuri, cartōne și tot felul de țărățuri, cari pe lângă aceea, că amăgesc așă dicēnd în mod șărlătan ochii cumpērătoarelor, le răpesce totdeodată în mod tiran și punga. Incepem a fi lucsuoși în tôte cele trebuitoare corpului, nu inșe în moralitate și în cele necesare spiritului; aici, și numai aici scim cruță și filerul cel din urmă, ca cu atāt mai mult sê ne ajungă corpului. Dar se și vēd efectele acestei cruțări în ambele respecte.

Ca douē deducțiuni fôrte frumoșe ale vanității femeiesci apar: ordinea și curățenia, pentru cari și trebuie sê respectăm acēsta ênsușire a femeilor.

Femeia care nu găsesce basa vanității sale în lucsul van și în chitēla deșêrtă, aceea așă-și va grigi casa și familia sa încăt sê pōtă servī de model în privința ordinei și a curățenii. Femeia adevărată nu va suferi, ca ôșpetii ori publicul cunoscut sê dică ôre cāndva, că au fost siliți a observă în casa ei disordine, necurățenie, scādere, indisciplină și neregularitate. Decă deja în îmbrăcăminteia femeii observăm curățenie, ordine și ôreș-care va gust estetic, atunci se nasce în noi pre-sumțiunea, că și în chilia, în culina, în cămara, pe mēsa ei de cusut etc. încă domnesce ordine și curățenie, că nu merge de es. la preāmlare pînă nu-și așterne paturile, pînă nu-și arangēză casa, pînă nu-și prevede culina cu cele trebuincioșe etc.

Simțul de curățenie e o ênsușire, care se nasce în internul femeii de odată cu vanitatea, inșe decōrea cea mai mare a toalettii e curățenia; prin urmare decă femeia se inrolēză odată sub stindardul vanității cuvinișioșe, se înțelegē că ea are totdeodată și un simț bun și fin pentru curățenie în tôte lucrurile sale.

Vanitatea e un mijloc, prin care și femeia aceea își pōte căștigă simțul acesta, care pînă acum, în urma unei educațiuni greșite, nu l'a avut.

Nu putem negă, că ênsușirea cea mai bună, mai

frumôsă și mai laudabilă a femeii e simțul de curățenie. Femeia vană însă ingrigesce nu numai de curățenia proprie, ci și de a familiei, de a casei și de a tuturor celor ce aparțin cercului ei.

Vanitatea cuviincioasă totdeauna e însoțită de simțul de curățenie. Deci, țice Mihnea, este nedrept și tot odată zedarnic a strigă vecinic în contra femeii, a ne plânge nencetat de ușurința sa, a declamă mereu contra cochetării sale, a o certă necurmat pentru iubirea-i de a se găti, a o dojeni într'una pentru lucsul ce desfășură, a o mustră de cu țina până s'era de puțina-i seriositate.

Femeia are vanitatea sa și o deprinde așa țicând din un simț de curățenie, innăscut în ea prin convingerea superiorității și potestății, de care se bucură pretotindenea, dar mai ales în societățile cele culte, și prin care voiesce numai a-ș deprinde și a-ș susține potestatea cea magică, ce ênsa-ș natura i-a dat asupra bărbaților, de care apoi de comun, ca de un ce esențial, e legată fericirea societății omenesci.

Puterea magică ce esercăză secul frumos e cunoscută pretotindenea — și sonul fărmețor ce poșede e puternic în toate cercurile. Ênsuși Napoleon cel mare se feriă de Luisa regina Prusiei, căci nu putea să reziste sonului cel dulce și magic al ei. Potestatea această însă trebuie să susteie dimpreună cu mijlocele, cari i servesc de sprigin, însă atare mijloc e și vanitatea, prin urmare dară și vanitatea femeii încă e îndreptățită.

Deci să nu țicem că vanitatea femeiească cea cuviincioasă e o slăbiciune, căci astfel instinctul de susținere al animalelor încă ar trebui să-l botezăm slăbiciune. Dar tocmai de i-ar plăce lumii a numi vanitatea femeii slăbiciune, cel puțin să nu fim așa de rei încât să susținem că ea e o proprietate exclusivă a secului frumos; căci decă considerăm lucrul mai de aproape, sântem siliți a mărturisi, cumcă ênsușirea această a sufletului omenesc e o parte integrantă și a caracterului bărbătesc, cu deosebirea însă, că ori cât nisuesce bărbatul de a-și ascunde ênsușirea această, totuș ea dă direcțiune celor mai multe lucruri de ale sale; din contră, femeia nu vré și nici nu-și ascunde vanitatea, dar o subordineză cu totul simțurilor inimei sale, face din ea obiectul, ma une-ori sacrificiul acelora.

Vanitatea femeiească e o plôie productivă, ce servesc spre sporirea a tot ce e bun frumos și nobil; din contră vanitatea bărbătescă e o furtună, care nu edifică, ci ruineză; nu folosesc, ci strică.

E drept, că fundamentul și celor mai mari caractere bărbătesci în mare parte e vanitatea; e drept, că mai toate faptele, cari formeză epoca nouă se pot reduce la isvorele vanității bărbătesci; dar tot astfel nu se pôte contesta, că inițiativele aceste atât de mari, faptele aceste atât de admirabile, au revêrsat mult mai mare pagubă și nefericire asupra omenimei decăt binecuvântare și fericire.

O femeie genială, ori cât de tare să temăieze vanitatea, îndată e capabilă și aplecată a o părăsi, când vede că un deapropo al ei e în pericol de a căde jertfa aceleia; din contră vanitatea bărbaților nu se înfioră pentru ajungerea scopurilor sale, nici de ruina patriei, nici de vêrsarea sângelui fiilor aceleia, nici de căderea totală a moralității și a binelui public. Pentru a probă așertiunea această, durere! am puté aduce ne-numerate exemple din istorie.

Să nu numim dară slăbiciune vanitatea onestă a femeii, căci astfel ar trebui să botezăm slăbiciune și căutătura ageră a vulturului, colorea frumôsă a flôrei, strălucirea admirabilă a stelei etc.

Vanitatea nobilă a femeilor e un avantaj, care

nu pôte fi decăt numai folositor moralității; érá slăbiciune și defect e numai în judecata acelora, cari de fel nu voiesc să considere și folosul cel mare ce-l aduce această societății. Însé cel ce iubesc adevêrul, acela altmintrelea judecă. Acela, precum de o parte condamnă tot ce e rău și demn de condamnat; tocmai așa de alta parte recunosc, ba laudă în ori și cine, prin urmare și în femeie, aceea ce e de laudat. Multe lucruri sânt în lume, despre cari nu scim pentru ce există; dar istoria vrăbiei ni-a arêtat destul de clar, că nici acele nu sânt de prisos și nici periculoșe. Anume înainte cu un secol ômenii cugetau, că paserile aceste atât de spornice nu aduc nici un folos omenimei, ci mai mult strică, căci nutrindu-se cu fire de grâu, pustiesc foarte multe bucate, deci atari locuste trebuiesc estirpate cu totul așa, încât nici sêmênță să nu le mai rămână. Cu multe spese ei produsera un rezultat infricoșat, căci pentru capul fie-cărei pasere dându-se un anumit premiu, se încinse un măcel infricoșat în contra lor, așa încât la câți-va ani abiă mai vedeai ici côle câte o vrăbie în totă Europa. Când însă ômenii observară folosul cel mare al acestor locuste, când vêdură că insectele se sporesc peste măsură, și că acelea strică tot felul de bucate încă la încolțire, s'a deșteptat în ei cugetul, că ce lucru rău au făcut. Nu li-a ramas alt remediu, decăt ca, firesce éráș cu spese enorme, să transporteze alte vrăbii din alte părți ale lumii, și de atunci nici un om cu judecată serioasă nu mai vré să le stêrpescă.

Tocmai așa e și vanitatea femeiească. Să nu ne cercăm a o stêrpi, căci foarte ușor s'ar puté întâmplă să fim necesați a o importă din nou cu cele mai mari sacrificii!

Ioan Petran.

Studii limbistice.

— O sută de etimologii revindecate.

(Urmare.)

22) *Târg, tîrg*. Acest cuvânt însemnă: forum, mercatus lat., foire, marché fr. Markt, Handel germ.

Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slave etc. pag. 401 deduce acest cuvânt din limbele slave, anume dela paleoslov. »trǔgǔ«, rus. »torgǔ«, bulg. »tǔrgoiste«, cr. »tergoviste«, lit. »tǔrgus«, alb. »tregħ«, cari toate au înțelesul cuvântului românesc. E mirare, cumcă Slavii meridionali au numai cuvântul derivat, érá Sêrbii nu-l poșed nici decum. Dl Cihac combinéză și pe svedicul și danicul »torg« cu asemenea înțeles.

Noi credem a puté revindică origina romană și a acestui cuvânt. În Monti: Vocabolario della Gallia cisalpinae celtico, Milano 1856 pag. 121 aflăm »truch« pentru: negozio vantagioso ital. În Biondelli: Dialetti gallo-italici, Milano 1853 pag. 290 stă »trio« pentru: accordo, negozio ital. În Monti: Vocabolario dei dialetti di Como, Milano 1845 pag. 347 vine înainte »truch« pentru: affare, negozio, quadagno (dobândă) ital., și spune că se țice: când e multă dobândă și folos. Monti produce și următorea frasă din comedia lui Faginali: »Mi pareva di fare un buon truco a pigliar quella vedova«. Această frasă coresponde pe deplin graiului limbei românesci, de ôre ce se traduce pur și simplu astfel: »Mi se părea a face un bun tîrg luând această vêduvă (de soție)«. În Banfi: Vocabolario milanese-ital. Milano 1852 pag. 905 aflăm »truch« pentru negozio ital. În Couzinié: Dictionnaire romano-castraisse, Castres 1850 pag. 536 și 537 se allă »troc« și »trouca« pentru: troquer, fair un troc fr., adecă a face negoț în schimb. În Saura: Vocabolario catalana-caste-

lana, Barcelona 1859 pag. 360 stă „truca“ pentru trueco (Tausch germ.), și cambio span.

Precum este cunoscut din istorie „têrgu-l“ în timpurile vechi când erau bani puțini, se făcea prin: schimbare reciprocă de marfe, de negoțe, de aci apoi putem să ne splicăm înțelesul de: negoț de schimb, Tauschhandel germ. în cuvântul frances „troc“ și în spaniolul „trueco“. În limba italiénă și în unile dialecte, vine înainte „truco“ (trucco) cu înțelesul a juca în biliard (Diez: Etym. Wörterb. der rom. Sprachen, Bonn, 1853, pag. 360). Despre „trocar“ span. și „troquer“ fr. cu înțelesul de: a schimbă, veđi Diez: Etym. Wörterb. pag. 355 unde arătă densul, cumcă cuvântul are multe derivațiuni și compusețiuni în limba spaniolă, și ăice, că din Spania și Francia a trecut și în limba anglésă. În limba anglésă „truck“ însemnă nu numai „schimb“, ci și „neguțetorie în schimb“. Diez locul citat ăice, cumcă cuvântul nu ar esista și în limba catalană, dar noi mai sus am arătat că esista și acolo. Cuvântul italianesc „trecca“ și „treccare“ încă însemnă: a vinde séu a trafică frupte, legume, ierburi etc. Drept aceste din „truch“, „truco“, „trioc“ séu „treco“ prin metatesa, adecă prin strămutarea și punerea lui „u“, „o“ séu „e“ între „t“ și „r“ s'a făcut „turch“, „torc“, „tiore“ séu „terc“, apoi prin strămutarea lui „c“ în „g“ „turg“, „torg“, „tiorg“ și „terg“, în urmă prin întunecarea vocalei din rădęcina „târg“ ori „törg“. În Diefenbach: Glossarium latino germanicum, Francofurti a/M. 1857 pag. 598 aflăm „trocus“ prin metatesa strămutat în „torcus“, chiar ca în cuvântul de sub pertractarea noastră.

Deci écă se adevăresce, cumcă cuvântul „târg“ ori „törg“ este de origină romană rustică, și cumcă prin comerț și neguțetoriele imperiului roman și a popórelor romane dela apus, precum și a Daco-Románilor a străbătut la celelalte popóre și în limbele lor.

23) *Trup, trupină*. Cuvântul „trup“ însemnă: a) în înțeles lat, întreg trupul omului cu cap și cu picioare, corpus humanum lat., corps humain fr., menschlicher Körper germ., éră b) în înțeles strêns însemnă numai „trup“ fără cap și fără picioare, truncus lat., tronc, tige fr. Stamm, Rumpf germ. Cuvântul „trupină“ este din „trup“ derivat și are numai înțelesul al doile al trupului, adecă însemnă numai „trupina“ unui arbore fără crengi și fără rădęcini. De ácăsta definițiune a cuvântului mărturisesc și dl Miklosich: Beiträge zur Lautlehre der rumänischen Dialekte, Wien 1882, consonantismus II pag. 60.

Dl Miklosich: Lexicon paleoslovenico-graeco-latinum, Vindobonae 1862—65 pag. 1005 arătă cumcă în limba veche slovenescă „trupū“ însemnă grecesce numai *ζωλον*, dar espune lătinesce nu numai cu „membrum“, care corespunde cuvântului grecesc, ci și cu „corpus“. Tot ácăsta procedură o observéză dl Miklosich și în derivatele paleoslovenice dela „trup“. Va să ăică dl Miklosich prin ácăsta procedură a sa a dat în latinie mai larg înțeles cuvântului de cât în limba grecescă. și chiar ácăsta impregiurare face suspiciósă procedura domniei sale. La indicarea acestei semnificațiuni a cuvântului în grecesce și lătinesce provócă dl Miklosich pe „Prophetae cum commentariis“ custatoriu din doi codici manuscrisți în limba paleoslovenică din al XV secl. Mai de parte provocă dl Miklosich la niște manuscrispte din al XV și XVI seclu despre vieța St. Sava (Sabba) etc., spune că cuvântul trup în limba veche slovenescă ar însemnă încă și *ζωοποιος* gr. „truncus“ lat. *τραπεζα* și *τροπα* gr. „cadaver“ lat. Dar din tóte ácăste spuneri ale dlui Miklosich se vede apriat, cumcă „trupū“ în limba paleoslovenică nu însemnă

„trup omenesc“ de om viu, și ácăsta este destul pentru scopul nostru.

Dl Miklosich aduce în combinațiune și pe neoslovenicul „trup“, pe care cu provocare la Habelich: Dictionar ili reche slovenske 1670 il traduce éră cu „corpus“ lat., dar și ácăsta procedură a dlui Miklosich se vede a fi neesactă, de ore ce noi în Voltiggi: Ricsoslovník illirskago-italianskago i nimacsakago, Bescu 1802 pag. 526 sub „trup“ aflăm tradus ácăst cuvânt pe italianesce cu „tronco“ și „corpaccio“, éră în germanesce cu „grober Körper“. Tot dl Miklosich combină și pe croat. „trup“ cu înțelesul de „truncus“, împreună cu pe sêrb. „trup“ cu înțelesul éră de „truncus“ lat., „Rumpf“ germ. În limba rus. și pol. vine înainte cuvântul „trup“ numai cu înțelesul de „cadaver“ lat., éră în cea boemescă cu înțelesul de „trunchiu“ și de „trêntóre“. Deci se adevăresce, cumcă în limbele slave cuvântul „trup“ nu însemnă „corpus humanum“ lat., „corps humain“ fr., prin urmare și din ácăsta impregiurare se dovedesce, cumcă în limba paleoslovenică încă nu a putut și nu póte avé cuvântul atare înțeles.

Dl Miklosich în: Lexicon paleoslovenico-graeco-latinum, Vindobonae 1862—65 la cuvântul „trupū“ nu aduce în combinațiune (precum face la tóte celelalte cuvinte) și cuvântul românesc; va să ăică, nu spune, cumcă cuvântul românesc derivéză dela cel slovenesc, dar în: Rumänische Untersuchungen I istro- und macedo-rumunische Sprachdenkmäler, Wien 1882 pag. 84 ăice, cumcă cuvântul nostru „trup“ e de origină slovenescă; cum să ne splicăm ácăsta induplecare și neconsecință a dlui Miklosich? A bună sémă astfel, că nici dlui nu scie pozitiv cum stă față cu originile ácăstui cuvânt.

Dl Cihac: Diet. etym. daco-romane, éléments slave etc, pag. 425 urméză numai dlui Miklosich, deducând și el cuvântul „trup“ din limbele slave, combinând în urmă și pe albanescul „trupp“ cu înțelesul de „trup omenesc“, „corpus humanum“ lat., „corps humain“ fr.

Etimologia cuvântului după principiile semnificațiuni lui, trebuie să zacă în „truncus“ lătinesc, la care ne îndruméză și cuvântul nostru „trupină“ derivat din trup. În Monti: Vocabolario della Gallia cisalpina e celtico, Milano 1856 aflăm: a) „tronch“ cu semnificațiune de „corpus humanum“ lat., căci Monti esplică: „si dice del corpo umano dagli omeri alu pudendo“, b) „tronch“ cu semnificațiunea de „trupină de arbore“, căci Monti esplică: „fusto grosso d'albero considerato senza pedale e rami“, c) „tronch“ cu semnificațiunea de „cadaver“ lat., căci Monti esplică: „putrido, tissico“. Și „corpus“ lătinesc încă are înțelesul de „cadaver“.

Este de însemnat aci, cumcă din „truncus“ lătinesc s'a format și „trunchiu“ al nostru, dar ácăsta are un înțeles mult mai restrins, precum arătă chiar și cuvântul „trupină“. Acăsta impregiurare nu împedecă însă, cumcă dintr'un cuvânt lătinesc, să se fi format în limba noastră (cu ajutorul sistemii derivațiunale) două cuvinte, precum s'a format din „poc“ cuvântul „poci“ și „pocni“, éră din „cioc“ cuvântul „ciocni“ și „ciocăni“ împreună cu „ciocanul“.

În dialectele limbilor romane dela apus, încât sânt mie cunoscute, nu am putut află, cumcă cuvântul „truncus“ lat., „tronco“ ital., să se fie contras prin sincope, adecă prin lăpédarea lui „n“ în „trucus“ ori „troco“, dar am aflat în latinitatea evului de mijloc, anume în Diefenbach: Glossarium latino-germanicum, mediae et infimae aetatis, Francofurti a/M. 1857 pag. 599 „trucus“ (truccus) pentru „truncus“ lat., Stock germ. Apoi tot în Diefenbach: Novum glossarium latino-germanicum mediae et infimae aetatis, Francofurti

a/M. 1867 pag. 372 aflăm chiar „trocus“ pentru „truncus“, cu înțelesul de „Klocz“ și „Klocze“ germ., dar pe pag. 373 aflăm și „trucula“ pentru „truncula“.

Apoi chiar și fără acesta îndrumare a latinității evului de mijloc, din semnificațiunea cuvântului „trup“ și „trupină“ trebuie încă să presupunem derivațiunea cuvântului din „truncus“ latinesc prin elidarea lui „n“. Din „truncus“ lat. se face așa dară prin lăpădarea lui „n“ „truc“, de aci apoi prin strămutarea îndatinată a lui „c“ în „p“ se face „trup“. Dar și din „corpus“ lat. prin strămutarea lui „c“ în „t“ încă s'a putut face „torp“ apoi prin metatesa lui „r“ „trop“ și „trup“. — Strămutarea lui „c“ în „t“ este istorică în latinitatea evului de mijloc (prin urmare a trebuit să existe și în limba romană rustică), astfel aflăm în Diefenbach: Glossarium latino-germanicum mediae aetatis, Francofurti 1857 pag. 586—90 cumcă în același cuvânt figurează „c“ și „t“ d. e. „fogilla“ și „cogilla“, „tolus“ și „colus“, „torta“ și „corta“, „tortillus“ și „cortillus“, „torus“ și „corus“, „torvus“ și „corvus“, dar pe pag. 588 aflăm chiar „trocus“ pentru „torcus“, adică metatesa lui „r“ căutată de noi.

Nici că se poate pricepe altcum origina cuvântului „trup“, de orece toate părțile constitutive ale trupului, în limba română au numiri latine (romane), în cât în analiză nici limba italiană, nici cea spaniolă, nici cea portugaleză sau franceză, nu pot rivalisa cu noi, și nu pot ține cu noi cont de latinitate. Deci cum ar fi de creșut, cumcă sub astfel de impregiurare, chiar întregul, adică numirea pentru totalitatea părților constitutive a corpului, cuvântul „trup“ să fie de origină străină? Se adevărește deci și la acest cuvânt cumcă nu poate proveni în limba română din limba paleoslovenică, sau din celelalte limbi slave, căci aceasta nu o conde înțelesul logic în limbele slave. Cuvântul „trup“ în limbele slave trebuie să provină a parte din limba românească, alta parte cu înțelesul de „cadavru“ trebuie să fie de altă rădăcină.

Observez numai că și cuvântul „splină“, adică „splen-nis“ latinesc, împreună cu multe altele acestuia asemenea încă se află în Miklosich: Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum, Vindobonae 1862—65; de aci putem apoi să ne facem o idee, cum trebuie de judecată limba paleoslovenică din acest lexicon.

24) *Maț, mațe* pl. Cuvântul acesta însemnă „intestinum“ și „viscera“ lat., „intestin“ și „boyan“ fr., „intestino“ și „budello“ ital., „Darm“ și „Gedärme“ germân.

Dl Cihac: Dict. etym daco-romane, éléments slave etc. pag. 494 deduce acest cuvânt dela turcescul „ma'ii“ și „miă“.

Acest cuvânt însă este de cea mai veche latinitate rustică, căci îl aflăm în Du Cange: Glossarium mediae et infimae latinitatis, Parisiis 1840—50 tom. 4 p. 321, anume aflăm „matia“ pentru: „intestina quae sordes emittunt“, va să dică formal și real „mațe“-le noastre. Apoi în Porru Nou dizionariu sardu-italianu, Casteddu 1832 pag. 375 încă aflăm „mazza“ pentru „budella“ și „intestini“ ital., va să dică, cuvântul trăiesce până în astăzi în graiul poporului italian de pe insula Sardinia.

Și de aci se vede cu câtă ignoranță pertractează dl Cihac originea cuvintelor românesci.

(Va urmă.)

Simeon Manguica.

Puntea dela Brooklyn.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 249. —

Imensa punte suspendată de lângă Brooklyn, la New-York, e terminată. Această construcțiune gigantică destinată să lege New-York City cu Brooklyn, mahalaua principală a metropolei americane, s'a început la 2 ianuarie 1870; construcțiunea pilorilor n'a ținut mai puțin de șapte ani și numai la 11 iunie 1877 primul cablu a fost pus între New-York City și Brooklyn. După mai bine de 13 ani de lucru, podul nu e dat încă circulațiunii.

Distanța între cele două pile ale căror dimensiuni sânt enorme este de 1585 piciore. Este partea punții situată d'asupra riului și sub care vor trece vasele. Tabla se găsește la 135 piciore d'asupra nivelului apei, în creșterea ei cea mare. Dar aceste 1585 piciore nu formază de cât jumătate din partea suspendată a punții și a patra parte numai din lungimea sa totală.

Între fie-care din pile și cele două puncturi, unul la New-York, celalalt la Brooklyn, unde sânt prinse cablurile, distanța este de 930 piciore, ceea ce dă 1860 piciore pentru cele două părți și un total de 3445 piciore pentru partea suspendată a punții. Începând dela pile și până la puntele de prindere, tabla punții trece d'asupra stradelor care sânt în vecinătatea portului la o înălțime de 90 piciore d'asupra pământului. Pentru ea să se pótă ajunge la ea, a trebuit să se construiască din partea despre New-York o șosea de 1562 piciore lungime, care se urcă mereu dela Chambers-street, și dela Brooklyn o alta șosea de 971 piciore lungime.

Puntea și cele două șosele ajung împreună la o lungime de 5989 piciore, adică mai bine de o milă.

R.

Cântece populare.

— Din Ardeal. —

I.

Me-aș avé sabie nouă,
Mi-aș tăia ulița 'n două,
Și mi-aș face-o cărarușe,
Să ducă la mândra 'n ușe.
Eși mândruță la porțiță,
Și dă-i bădiței guriță!
„— U! iu! iu! că nu țoiu da,
De-i fi harnic, ți-i luă!“

II

Mândra cu șurț de mētasă
Ar fi bună preotēsă,
Pagubă, că nu sci cōsă;
Mândra cu șurț de barșon
Ar fi bună dup' un domn,
Dar cenuș' ajunge 'n horn;
Mândra, cându-i rumenită,
Cu cincî sute nu-i plătită,
Dēcă se desrumenesce,
Nici doi bani rēi nu plătesce.

III.

De nu vîi bade pe sēră,
Nu te uit în astă vēră;
De nu vîi, când te doresce,
Nu te uit până trăiesce.

Bucium-Poeni.

Gr. Sima a lui Ior.

Cronică bucureșcă.

— 16/28 mai.

(Alergările de cai. — Cum poți trece mai bine timpul pe nesimțite. — Versuri gravate pe un césornic. — Cum petrecem.)

Ieri a avut loc a doua și cea din urmă alergare de cai în primăvera acésta. Cu tóte că și duminica trecută (8/20 mai) vremea a fost destul de frumoasă, de astă dată însă asistența erá cu mult mai numerosă, prin urmare, și alergările au fost cu mult mai animate. Áncă dela óra 1 după amiédă, elegante equipage, nenumerate trásuri, fráméntau pardoséla călei Victoria, îndreptându-se spre șosea, unde, în apropiere de rëndul al doile, este construit hipodromul.

Aședat la una din mesele înșirate pe trotuar, d'alongul cofetáriilor din fața grădinei Episcopiei, priviam cum furnicau pe dinaintea mea grelele landauri, elegantele victorii, ușorele cabriolette, trásurile de piață, cărând toaletele cele mai felurite, culorile cele mai împetrițate, costumele cele mai ciudate. Sticlele ochelariilor mei păreau a fi un caleidoscop prin care vedeam cele mai neînchipuite combinațiuni de culori și croieli, cel mai curios amestec de ființe omenesci. Tóte stările sociale defilau pe dinaintea mea, în direcțiunea capétului podului Mogosóii, și mulți, fórté mulți din cei cari ori n'aveau vr'un echipagiu în șopron și doi cai la grajdii, ori nu găsise vr'o trásură de piață liberă, căci în asemeni țile sânt tóte prinse, ori cugetau că e mai bine să trecă la economii cei 10 lei după birjă, mésurau cu pași regulați distanța de câțiva kilometri ce-i despărția de locul de „great attraction“.

Óra s'apropie. S'ascéptă Regele. În loji, în tribune, în incinta hipodromului, publicul e nerăbdător. În ograda lor, caii, elegant împaltonați, sânt plimbați de căpéstre de mëtase. Vederea lor mi-aduse aminte aceste versuri improvizate de sigur cu ocaziunea unor asemeni alergări de cai la Paris :

Y-a-t-il rien qui vous agace
Comme un cheval en pal'tot,
Quand y a tant d' gens sur la place
Qui n'ont rien à s' fich' sur l' dos?*

Făr' a face parte dintre socialistii dela „Emanciparea“,** găsesc că aveau dreptate insultătorii cari pe stradele Londrei întimpinau pe leneșele Lady și pe greoii Lordi ce se duceau la curse: Voi ce sântéți nesce măgari cari ve duceți să vedeți cum alérgă caii, n'ați face mai bine să îmbunătățiți rasa omenescă físicamente și moralmente?

Căci, v'asigur, mult ar fi de lucrat în direcțiunea acésta! și mai ales în societatea noastră! Cine nu crede, n'are de cât să-și alégă un punct de observațiune pe trotuarele uneia din stradele principale, și să observe lantul omenesc ce se deșiră nesfârșit pe de'naintea lui. Nu-i indic locul: Fie sub palatul Dacia ori în colțul Bulevardului, fie în fața Teatrului ori pe peronul grădinei Episcopiei, căci orice punct de observațiune e bun pentru cel ce scie să observe; nici timpul: fie în-

* E ceva care să te plictisescă mai mult de cât un cal împaltonat, când sânt pe uliți atâția ómeni cari n'au ce să-și arunce pe spate?

** Revistă socială bi-lunară ce apare în Bucuresci.

tr'o ții de sêrbătóre după amiédă, ori într'o séră de lucrătóre, și va căpéta o tristă incredințare.

*

În totdeuna când séră e frumoasă și am să ies unde-va, plec mai din vreme, grăbesc spre piața Teatrului și ajuns aci, m'ascund în colțul format de librăriile Szölösy și Graeve, de unde, rezimat de unul de galantare, trec în revistă tot ce se desfășoră ochilor mei. Și atâtea curiosități, și atâtea ciudățenii, atâte tipuri și-atâte prostii îți desfétéză privirea, încât ori cum ai vré să trecă timpul, mai iute ori mai incet, nu poți simți cum trece: Écă ce léc aș recomandá eu ori cărui s'ar plange de neregularitatea cu care césornicul i mésorá timpul. Unul din acestia e și prietenul meu Mateiu Botez, care a avut originala ideia de a pune pe psilografal Macedo-Román N. Vládica să-i graveze pe césornic aceste versuri improvizate în ura lui pe îndêrtnicia inchipuită a bietului mésurător de timp:

La césornicul meu.

Te-am cumpărat în tinerețe
P'un preț nu tocmai mic,
Sperând să-mi fii la bêtănec
Un scump și bun amic

Dar tu drept mulțămire
Îți bați de mine joc:
Când am vr'o întâlnire
Abiá te misci din loc;

Ér când voiesc ca césul
Sé-l faci măcar d'un an,
Atunci țî-aréști necasul,
Césornice dușman!

Hai, barem, mergi mai iute,
S'ajung la bêtănec,
Ca înima-mi să uite
Ast foc de tinerețe.

Și-atunci... adio tóte!
Căci ne oprim în drum:
Tu perđi trei-patru róte,
Eu perd un amic bun.

Ori cât de lungă acésta bucată, ea nu ocupă nici jumétate din partea internă a capacului orologiului. Scriptura e atât de fină, în cât abiá se póte citi cu ochii liberi. Dl Vládica e un psilograf din cei mai îndemánateci și afluența e destul de mare la hotelul de Viena unde locuiesce. Artistul și-a gravat pe capacul césornicului seu portretul, care-i este de o perfectă aseménare. El va stá puțin în orașul nostru și écă de ce fie-care îl acedieză cu comandele, fie-care vrënd să păstreze o amintire psilografică, fie cât de microscopică, despre trecerea lui prin Bucuresci.

*

Căldurile, de și sosite abiá de trei țile, au început a deveni obositoare. Ve scriu la 11 óre din nópte pe o temperatură de 18 grade. Puteți judecă ce e ziua. Astfel grădinele au început a fi „frecventate de o numerosă visită“ — în stilul așielor. Mica grădina-terasă a hotelului Oteteleșan, de unde privirea domină c parte frumoasă a Bucurescilor, e una din cele mai vizitate. Cuvéntul pentru ce, e numele lui Wiest, al cărui viguros arcuș, totdeuna tiner, ori cât de bêtân artistul, are darul de a ne fărmeacă ori de câte ori l'auđim. Cei ce nu iubesc musica, își recoresc plămânii cu o înghetată pe peronul Episcopiei privind la trecători.

cei căror le place un aer mai curat și o petrecere mai lungă se îndreptă spre Vila Regală, Aredic, Jardin des fleurs, Herestrău ș. a., situate afară din oraș, în apropiere de șosea; ér cei cu posunarele góle, și cei mai mulți sânt acestia, se mulțămesc a măsură lungimea trotuarelor,

Pășind ca barza care cu pasu-i gânditor

Tot pare că măsură vr'un strămoșesc ogor,

și reflectând asupra miseriilor omenesci.

Acésta e tótă vieța pe care o ducem în timpul de față.

A. C. Șor.

C e e n o u ?

Carmen Sylva și Societatea limbelor romane.

La 13 maiu a ținut Societatea limbelor romane la Montpellier ședința solemnă a concursului al patrule filologic și literar. Cu acésta ocaziune s'a cetit și o poezie a reginei României scrisă în limba francesă. Dl Ber-luc-Perussis din Aix în Provençe adresase reginei, în timpul scurtei șederi la Sestri Ponente aprópe de Genova, o poezie în stil provençal, în care exprimă dorința provenčanilor d'a vedé regina la ei. Șirele din urmă ale acestei poezii sânt de o frumșete gingașe și sună astfel: „Dela București până la Paris sânteti regină, sânteti împărătésă — Și fără legi, fără soldați, Carmen are ca subiect ce iubesc: Datoria, Idealul și Arta“. La acésta poezie regina a respuns prin niște strofe, cari — precum constată raportul oficial — prin delicateța, rara distincțiune și puritatea limbei, pot să fie lăudate de numele cele mai înalte ale literaturii francese. Versurile dlui de Berluc-Perussis și ale reginei României au fost primite cu aplauze unanime.

Hymen. Dl *Antoniu Bonyi* profesor în Beiuș s'a logodit cu dșóra *Cornelia Pop*, fiica repausatului notar comunal *Nicolae Pop*.

O nouă societate română de economii. Spre a mulțami una din cele mai simțite trebuințe ale poporăciunii din Țera-Oltului, dnii *Alesandru Micu* vicar foraneu, *Basilu Stanciu* căpitan în pensiune, *Nicolae Cosgarea* căpitan în pensiune, *Ioan Roman* avocat, *Ilariu Duvlea* avocat și dl *Visarion Roman* director executiv al „Albinei“ s'a constituit într'un comitet, ca să înființeze în Făgăraș un institut de bani. Numele Societății va fi: „Furnica“. Scopul ei va fi d'a da împrumuturi și a primi depuneri spre fructificare. Capitalul social este de 30,000 fl., împărțit în 300 de acțiuni de câte 100 fl. La subscrierea capitalului se plătesc 10% de fie-care acțiune, 20% se vor plăti în 20 zile dela ținerea adunării generale constituante, restul când se va cere prin direcțiunea societății. Subscripțiunea se făcu în ziua de 31 maiu.

Maiatul tinerilor români din Deva, ținut în grădina dela gară, la 27 l. tr., fiind cel dintâi în est-an, a fost bine cercetat nu numai de români, ci și de magiarii din loc. Pavilionul de danț a fost împodobit cu ramuri verzi de stejar și cu lămpioane; stéguri și colorii naționale a lipsit cu totul. Petrecerea s'a început la órele 3 d. p. și a durat, cu nestêmperată animosităte, pân' aprópe la 12 nóptea. Cadrilul l'au jucat vr'o 60 părechi, în trei colóne. Se vedea pe fața danțătorilor vioiciunea satisfăcătoare, că din grația lui *Jupiter pluvius* în fine reușiră a-și stêmperă dorul de petrecere. Resultatul material asemenea fiind satisfăcător, din venitul brut de peste 170 fl., venitul curat de 110 fl. se va depune spre fructificare în favorul bisericei gr. or. din localitate.

Corpurile legiuitoare ale Ungariei s'au închis luni prin rescript regesc, care totodată convócă sesiunea următoare pe 24 septembrie.

Inainte d'a se închide, în camera magnaților s'a cetit rescriptul regesc, prin care se numesce președinte al acelei cameri, în locul ucisului *Mailáth*, fostul vice-președinte *Ladislau Szögyényi*; ér vice-președinte comitele *Ioan Cziráky*.

Adunări învățătorești Reuniunea învățătorilor dela școlele române gr. or. din protopresbiteratul *Sighișorei* va ținé adunarea sa generală în *Sighișóra* la 7/19 iunie. Președintele reuniunii e dl *Ioan Muntean* învățător primar, notar *Ioan Berescu* asemenea învățător. — Despărțământul *Abrud* al reuniunii învățătorilor gr. or. de acolo va ținé adunarea sa generală în *Abrud* la 2 și 3 iunie st. n. sub presiul dlui protopop *Ioan Gall*.

Iuniale. Tinerimea română din *Beiuș* arangeză astăzi sâmbătă în 2 iunie o petrecere de véră în folosul studenților săraci; petrecerea se va ținé în ospătăria opidană. — Tinerimea din *Năséud* arangeză asemenea astăzi o petrecere, despre care ni s'a promis raport pentru nrl viitor.

Comisar regesc în Năséud. Din *Năséud* primim aceste șire: „Avem un comisar regesc. *Veres Dénes*, vice-comite din *Turda*, carele a venit să controleze administrația fondurilor școlare și școlele, respective să vedă în ce măsură se propune limba magiară? În 28 maiu a participat la examenul de gimnastiă, despre rezultat s'a exprimat forțe mulțămit. În 29 a vizitat școla normală și gimnasiul, a examinat în tóte clasele din limba magiară. La banchetul ce i s'a dat în 29 s'a exprimat, cumcă a fost surprins de progresul aflat în limba magiară și că a fost fals informat. În 30 a plecat la școlele de pe sate. Socolile dela fonduri le-a aflat în cea mai bună stare“.

Societatea Alexi Șincaiană a clericilor din *Gherla*, adunându-se în ședință estraordinarie la 10 maiu a. e., în presița *Rds. D. canonic rector seminarial și supraveghiațor al societății Demetriu Coroian*, a *Clariss. D. profesor de teologie și conducător al Societății Atanasu Demian*, a *Clariss. D. prefect de studii Eusebiu Cartice*, a *Cl. D. catechet Ioan Georgiu*, și a dlui cleric absolut *Sabin Coroian*, ș-au ales biroul pe viitorul an scolastic în persoanele membrilor următori: președinte *Sim. P. Simon*, cl. III; vice-președinte *Iuliu Huban*, cl. III; notar al corespondințelor *Ioan Coza* cl. I; cassar *Simeon Pinte* cl. III; bibliotecar *Victor Berinde* cl. II; notar al ședințelor *Iuliu Dragoș* cl. I; archivar *Eugeniu Dredean* cl. I; controlor *Ales. Zoicaș* cl. I.

Incoronarea țarului s'a sêvrșit fără d'a se fi întemplat vr'o nenorocire. Țarul a dat un manifest, dar acela nu conține nici o modificare politică ori socială în starea actuală a lucrurilor. Acordă o amnestie politică insurginților poloni, cari, primind d'a se rentorce la caminele lor, vor făgădui în mod solemn să arate supunere și credință împăratului. Grațieză un mare număr din condamnații nepolitici; értă numeroșe amenzi și făgăduiesce că va scuti de impozitele remase îndérét pe unele categorii din poporăciunea săracă.

Ucigătorii lui Mailáth ș-au mărturisit deja toți faptul. Ș-au ales și pe advocații apărători. Pertractarea finală se va ținé încă în luna lui iunie.

Un tinér pus la loterie. La *Viena*, un tinér forțe plăcut și d'un caracter blând, dar fără avere, a avut ingenioșă ideia d'a pune la loterie propria sa persoană. Biletele sânt de 50 cruceri, dar nu pot fi liberate de cât la femeii măritate. În adevér, tinérul se angageză să ia în căsătorie pe aceea care-l va câștigă și care, pe lângă un bărbat plăcut, va primi ca zestre de 100,000 de florini pe cari trebuie să-i producă loteria.

Francia se incurcă în două resboie asiatice dintr'odată, cu popóre semibarbare, dară destul de be-

licose. Pe insula Madagascar au invins francesii, éra la Tonkin, care se ține de imperiul Chinei, au fost ei bătuți așa, în cât a ramas mort unul din cei mai buni comandanți de marină, anume Revière și un alt comandant fu rănit de mörte. N'au perit francesi mulți, căci au apucat a se retrage în pozițiuni tari; au înțepat însă forțe tare ambițiunea națională, vëdëndu-se bătuti de cătră un popor ramas tare în cultură. La scierea acésta camerele votară îndată tötă suma cerută de cătră guvern pentru acele două espedițiuni belice.

Femeile călătore. Etă, că femeile au început să rivalizeze cu bărbații cei mai cutezători în privința călătoriei. Carolina intrégă este în revoluțiune, dice o foie americană, d'o bandă de fete cari au călătorit pe jos prin toți munții țării. În numer de șese, abiă eșite din școlă și fără nici o escortă, au făcut 420 de mile. Cu ciomagul în mână, cu sacul la spinare, ele au dormit pe câmp și au suferit tötă asprimea timpului. În trecerea lor. erau pretotindenea primite forțe bine. Fiecare la rëndul seu, a redigiat jurnalul de călătorie, care cuprinde 1246 pagine scrise forțe strîns. S'au făcut prinsori în privința iuțelei călătoriei lor, care a fost esecutată într'o lună. Un frumos amënung: o femeie bërtrână se oferise a le sluji de conducătoare și păzitoare în călătoria lor; ele nu au primit.

Femei alegători în Oregon Legislatura statului Oregon aprobă, acum doi ani, o modificare a constituțiunii, pentru a da femeilor dreptul de vot. Adunarea generală d'acum a ratificat acésta decisiune. Pasul cel din urmă ce trebuie să se facă este d'a supune acea propunere la un plebiscit și decă va fi adoptată, Oregonul va fi cel d'ântei stat al Uniunii care va admite pe femei la egalitatea dreptului de vot pentru orice ramură de funcționari ai guvernului. Pare surprîndător, că o esperiință de felul acesta se face mai întei într'o regiune care nu e încă ajunsă la deplină civilizațiune, dar nu trebuie să se uite că, acum 200 ani, o încercare, care a fost ridiculizată de multă lume, s'a făcut — în privința guvernului — pe cöstele Noiei Englitere. Oregonul va fi noua Engliteră a secolului al nouespredecele.

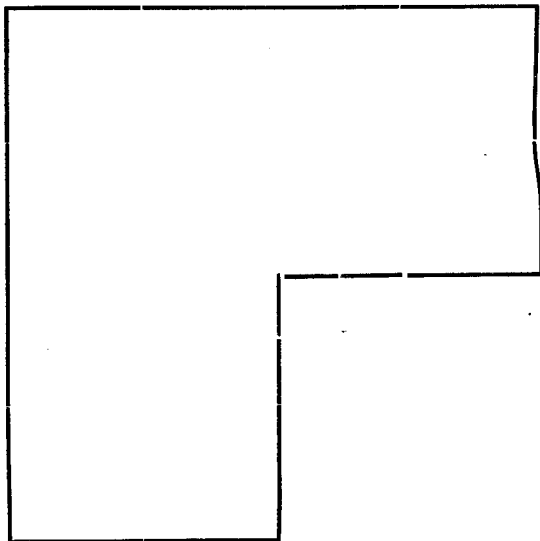
Centenarul lui Luther în Germania. Consistoriul provinciei din Sacsonia și biuroul sinodului provincial au numit un comitat însărcinat să organizeze sërbbătorile centenarului lui Luther la Wittenberg. Acésta întrunire a esprimit cu unanimitate dorința d'a nu celebra acest centenar la 10 seu la 11 novembre, astfel după cum a fost vorba, ci 'n luna septembrie când timpul este mai favorabil. La Erfurt, unde Luther și-a petrecut tinerețea și unde și-a făcut studiile, s'a conceput proiectul d'a-i ridică un monument, a căruia inaugurare se va face în luna august. Cu ocasiunea acestei ceremonii, se va organiza un cortegiu istoric, represintând primirea pregătită la 6 aprilie 1521, de universitate și burghesia din Erfurt, lui Luther, care se ducea la dieta dela Worms. O invitațiune a fost adresată de curënd tuturor studinților în teologie.

Ghicitură triunghiulară.

De Maria B. Cornea.

Un părinte are 4 fii, și nainte de mörte, voind a asigură viitorul fiilor sei, a testat un petec de pământ — asemenea figurei triunghiulare aci desemnate — cu acea condițiune, că dënșii ca frați, așa să se imparte, că fiesce-carele dintre ei să capete o parcelă egală.

Cum dară se va imparte acest pământ, ca fiesce-carele să capete o parte egală?

Terminul de deslegare e 13 junie. Ca totdeuna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

*

Deslegarea ghiciturei de șac din nr. 14 :

Ce suriți cu nepăsare,
Ce suriți așa ușor;
Séu nu scii ce supërare
Îmi causcă al teu dor ?

Nu cunosci acca simțire,
Ce e dulce și e chin;
Fără voie, fără scire,
Ne îndemnă să iubim!

Deslegare bună ni-a sosit dela dömnele și domnișorele : Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Iconia Borca, Mariți Lupan, Iosefina Popescu, Virginia German, Amalia Crișan, Iulia Mureșan, Maria Popoviciu, Eufrosina Popescu, Lila Muntean și dela dl Demetriu Ganea.

Premiul s'a obținut de dșora Virginia German în Sombotelec.

*

Deslegarea ghiciturei numerice din nr. 16 : „Christos a inviat din mörți!”

Deslegare bună ni-au sosit dela dömnele și domnișorele : Eufrosina Popescu, Iulia Muntean, Minodora Micșunescu, Virginia German, Aurelia Pop, Mariți Lupan, Iosefina Popovici, Amalia Crișan.

Premiul s'a dobândit de domnișora Aurelia Pop în Deva.

Călindarul săptămânei.

Țiua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sërbbătorile.	Sörelere sare	Sörelere apunc
Duminecă	22	3	Mart. Vasilise.	4 17	7 40
Luni	23	4	Pär. Mihail.	4 17	7 40
Mărți	24	5	Pär. Simenn.	4 16	7 41
Mercuri	25	6	Sf. Ion Botez.	4 16	7 42
Joi	26	7	(†) <i>Inălțarea Domn.</i>	4 16	7 42
Vineri	27	8	Mart. Terapont.	4 16	7 43
Sămbetă	28	9	Pär. Nichita.	4 16	7 45

Proprietar, redactor respundător și editor : IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollösy în Oradea-mare. Strada principală nr. 274.